

PROGRAM PEACE PRO SEVERNÍ IRSKO

Účelem programu Evropské unie PEACE je podporovat mír a usmíření a podněcovat hospodářský a sociální pokrok v Severním Irsku a pohraničních regionech Irské republiky.

PŘÁVNÍ ZÁKLAD

Právním základem v pořadí čtvrtého programu PEACE pokrývajícího programové období 2014 – 2020 je nařízení (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 a nařízení (EU) č. 1299/2013 ze dne 17. prosince 2013.

VŠEOBECNÝ RÁMEC

Mírový proces v Severním Irsku je finančně podporován z fondů EU od roku 1989, a to prostřednictvím regionální politiky EU a příspěvků EU do Mezinárodního fondu pro Irsko (International Fund for Ireland – IFI).

Na základě doporučení zvláštní pracovní skupiny Komise byl dne 28. července 1995 schválen program PEACE I (období 1995–1999). Evropská rada v březnu 1999 rozhodla, že zvláštní program by měl pokračovat pod názvem PEACE II do roku 2004. Program byl následně prodloužen do roku 2006. Program PEACE III, který pokrýval programové období 2007–2013, převzal některé priority předchozích programů a veškeré aktivity jeho projektů skončily ke dni 31. prosince 2015. Prohlášení o uzavření tohoto programu bylo Komisi předloženo do 31. března 2017.

14. ledna 2016 byl oficiálně zahájen nový program PEACE IV na období 2014–2020, jenž klade silný důraz na investice zaměřené na děti a mladé lidi.

CÍLE A PRIORITY

Program PEACE je prováděn jako přeshraniční program (v rámci Evropské územní spolupráce) mezi Irskem a Spojeným královstvím a má dva hlavní cíle:

- dosažení soudržnosti mezi komunitami zapojenými do konfliktu v Severním Irsku a pohraničních regionech Irské republiky;
- hospodářskou a sociální stabilitu.

Program se zaměřuje na specifické problémy vyvolané konfliktem s cílem přispět k vytvoření mírové a stabilní společnosti. Za tímto účelem staví na dvou hlavních prioritách (usmíření komunit a podpora míru) a stanoví čtyři hlavní cíle na programové období 2014–2020:

- sdílené vzdělávání;
- pomoc dětem a mladým lidem;
- vytváření sdílených prostor a služeb;
- rozvoj pozitivních vazeb na místní úrovni.

FINANCOVÁNÍ

Mezi let 1995 a 2013 proběhly tři programy PEACE s finančním objemem 1,3 miliardy EUR. Zatímco programy PEACE I (1995–1999) a PEACE II (2000–2006) byly financovány ze strukturálních fondů, program PEACE III (2007–2013) byl zcela kryt z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR).

Celková hodnota programu PEACE IV na programové období 2014–2020 činí 270 milionů EUR. Příspěvek z EFRR do tohoto programu činí přibližně 229 milionů EUR (85 %) a přibližně 40 milionů EUR bude poskytnuto ze zdrojů spolufinancování (tj. ze zdrojů mimo EU, které mohou zahrnovat financování poskytované vnitrostátními, regionálními a místními orgány). 94 % zdrojů programu PEACE IV bude podporovat sociální začlenění, boj proti chudobě a mobilitu pracovních sil (zbývající prostředky budou vyčleněny na technickou pomoc).

ZPŮSOBILOST A ŘÍZENÍ

Oblast způsobilá pro zařazení do čtvrtého programu PEACE zahrnuje Severní Irsko a pohraniční regiony Irské republiky (těmi jsou hrabství Louth, Monaghan, Cavan, Leitrim, Sligo a Donegal).

Celkovým řízením a provedením programu je pověřen Úřad pro zvláštní programy EU (Special EU Programmes Body – SEUPB) a správa financování bude svěřena místním partnerstvím a nevládním organizacím.

Kromě toho v roce 2007 Komise zřídila pracovní skupinu pro Severní Irsko (NITF), jež podléhá komisaři pro regionální politiku a úzce spolupracuje se severoirskými úřady. NITF usiluje o zlepšování konkurenceschopnosti a vytváření udržitelné zaměstnanosti, přičemž pokrývá několik oblastí politik, jako je zemědělství, hospodářská soutěž, vzdělání a kultura, energetika atd. Jedním cílem činnosti skupiny NITF je také přispívat k celkovému úspěchu projektů programu PEACE.

DOSAŽENÉ VÝSLEDKY

Program PEACE poskytuje příležitosti k účasti a dialogu a přibližuje občanům možnost rozhodování a odpovědnost za rozvoj komunity (uplatňuje „přístup zdola nahoru“). Je z něj financována široká škála projektů, a to včetně projektů zaměřených na podporu obětí a pozůstalých, mladých lidí, malých a středních podniků a projektů v oblasti infrastruktury a obnovy měst, podpory přistěhovalcům a vyzdvihování etnické různorodosti společnosti jako celku.

Důležité je zejména to, že je tento program nyní vnímán jako příklad politiky zaměřené na budování míru, která by měla být společná celé Evropě i ostatním oblastem.

BUDOUCNOST PROGRAMU PEACE

V referendu, které se konalo dne 23. června 2016, hlasovala většina voličů (51,9 %) pro odchod Spojeného království z Evropské unie. Po brexitu se status Spojeného království změní, a to bude mít rovněž dopad na politiky EU včetně politiky soudržnosti a programu PEACE.

Severní Irsko značně těží z financování z EU a odchod Spojeného království vyvolává v dlouhodobém horizontu obavy, pokud jde o řadu odvětví v Severním Irsku, stejně jako o mírový proces a přeshraniční spolupráci po roce 2020. (Severní Irsko je jediným regionem Spojeného království, který má pozemní hranici s jiným členským státem: v praxi to znamená, že po brexitu povede vnější hranice EU po ostrově Irsko.)

Ve svých návrzích týkajících se právních předpisů v oblasti soudržnosti na období po roce 2020 navrhuje Komise pokračování programu PEACE (PEACE Plus). Navrhuje, že vzhledem k jeho specifickým rysům by uvedený program měl být spravován integrovaným způsobem, přičemž příspěvek Spojeného království by měl být do programu začleněn jako vnější účelově vázaný příjem. Kromě toho má být úřad SEUPB, když vystupuje jako řídicí orgán, považován za úřad umístěný ve členském státě. Na tyto návrhy se vztahuje řádný legislativní postup a Parlament přijal svůj postoj v prvním čtení v březnu 2019.

Dne 25. března 2019 přijaly Evropský parlament a Rada nařízení (EU) 2019/491, jehož cílem je umožnit pokračování programů územní spolupráce programu PEACE IV. Použije se v případě vystoupení Spojeného království z EU bez dohody o vystoupení. Toto nařízení umožní účinné pokračování programů PEACE IV v novém právním rámci.

ÚLOHA EVROPSKÉHO PARLAMENTU

Parlament vždy podporoval poskytování finančních příspěvků EU na programy PEACE a IFI. Parlament ve svém legislativním usnesení ze dne 15. června 2010 o návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o finančních příspěvcích Evropské unie do Mezinárodního fondu pro Irsko (2007–2010)^[1] zdůraznil, že by se ze zdrojů Mezinárodního fondu pro Irsko měly doplňovat činnosti financované ze strukturálních fondů, a zejména činnosti v rámci programu PEACE III, který se vztahuje na Severní Irsko a v pohraniční regiony Irské republiky. Parlament oficiálně vyzývá Komisi, aby tuto koordinaci zajistila.

Parlament se jako spolutvůrce právních předpisů týkajících se balíčku pro soudržnost (který v této souvislosti zahrnuje nařízení o společných ustanoveních a nařízení o zvláštních ustanoveních týkajících se podpory cíle Evropská územní spolupráce z Evropského fondu pro regionální rozvoj) důrazně zasazoval o pokračování programu PEACE v období 2014–2020. Navíc ve svém usnesení ze dne 13 listopadu 2014 zdůraznil význam programu PEACE pro další pokrok, rozvoj hospodářské a sociální soudržnosti a usmíření komunit.

V návaznosti na výsledek referenda ve Spojeném království vyjádřil Evropská parlament ve svém usnesení ze dne 5. dubna 2017 znepokojení nad důsledky

[1]Úř. věst. C 236 E, 12.8.2011, s. 173.

vystoupení Spojeného království z EU a zdůraznil potřebu zachovat mezi Severním Irskem a Irskem mír.

Ve svém usnesení ze dne 11. září 2018 o dopadu politiky soudržnosti EU na Severní Irsko Evropský parlament vzal na vědomí návrh Komise pokračovat v programech PEACE a Interreg, jakož i dokument předkládající stanovisko Spojeného království k budoucnosti politiky soudržnosti (z dubna 2018), v němž Spojené království uvádí, že je ochotno prozkoumat možnost nástupnického programu po programu PEACE IV s vládou Severního Irska, irskou vládou a EU, a to nad rámec svého slibu dodržovat závazky v rámci programu PEACE a Interreg podle stávajícího víceletého finančního rámce (VFR). Parlament má za to, že „aniž by bylo dotčeno probíhající vyjednávání EU a Spojeného království, podpora územní spolupráce ze strany EU, obzvláště pokud se jedná o přeshraniční a mezikomunitní projekty, by měla pokračovat s ohledem na úspěchy zvláštního unijního programu soudržnosti pro Severní Irsko, konkrétně programu PEACE a programů Interreg, které jsou obzvláště důležité pro stabilitu tohoto regionu“.

Diána Haase / Marek Kołodziejcki
04/2019

